

Ks § 105

Dnr 2016/000118

Remiss - Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

Ärende

Vännäs kommun har getts möjlighet att lämna synpunkter på utredningen om ny regional indelning i Sverige, med förslag om tre nya län, varav det föreslagna Norrlands län innehåller nuvarande Norrbottens län, Västerbottens län, Västernorrlands län och Jämtlands län.

Remissen ska vara besvarad senast den 6 oktober 2016.

Remisser besvaras normalt av kommunstyrelsens arbetsutskott men då denna remiss bedöms vara av större omfattning behandlas den i kommunstyrelsen.

Kommunledningskontoret har upprättat ett förslag på remissvar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Susanna Siljetun, 2016-09-07

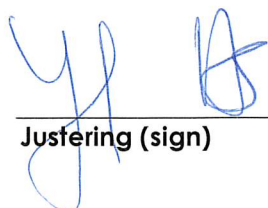
Remissyttrande

Remiss Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

Kommunstyrelsens beslut

Remissyttrandet fastställs och sänds till Finansdepartementet.

_____

Justering (sign)

Utdragsbestyrkande

160922 Finansdep.

Plats och tid	Sessionssalen, Medborgarhuset, Vännäs Måndagen den 12 september, 2016 kl 11:00-16.15 Ajournering kl 12.30-13.30, 15.00-15.15, 15.35-15.45
Beslutande	Se nästa sida
Ersättare	Se nästa sida
Övriga närvarande	Susanna Siljetun, kommunsekreterare Karolina Johansson, kommunchef Henrik Åström, bitr. kommunchef Daniel Strömner, pastor Missionskyrkan Vännäs, § 94 Christin Westman, näringslivsutvecklare, § 102 Matilda Henningsson, Svenskt näringsliv, § 102 Katarina Häggström, personalchef, § 103 Erik Ådén, rektor vuxenutbildningen, § 104 Tore Forsberg, samhällsbyggnadschef, § 107 Christer Nygren, gatuchof, § 112
Utses att justera	Hans-Inge Smetana, KD

Justeringens plats och tid Kommunledningskontorets kansli, 2016-09-19   Paragrafer   §§ 94-112

Underskrift

Sekreterare

Susanna Siljetun

Ordförande

Johan Söderling

Justerare

Hans-Inge Smetana

BEVIS OM ANSLAG

Protokoll för Kommunstyrelsen har justerats och anslagits på kommunens anslagstavla.

Sammanträdesdatum

2016-09-12

Anslaget sätts upp

2016-09-19

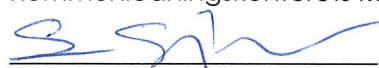
Anslaget tas ned

2016-10-10

Förvaringsplats för protokollet

Kommunledningskontorets kansli

Underskrift

Susanna Siljetun

Närvarolista
Beslutande

Ledamöter

Johan Söderling (S), Ordförande
Ulf Eriksson (C), 1:e vice ordförande
Susanne Bygdén (S)
Leif Andersson (S)
Lena Carneland (S)
Viktoria Lapinniemi (V)
Emma Vidmark (MP)
Erik Fastevik (C)
Gösta Eklund (M)
Hans-Inge Smetana (KD)

Tjänstgörande ersättare Tom Norrman (V)

Övriga närvarande

Ersättare

Ola Dahlgren (S)
Sonja Eriksson (S)
Per-Erik Lundmark (S)
Jerry Pehrsson (S)
Margareta Vigren (C)
Lars Ågren (L)

Finansdepartementet
fi.registrator@regeringskansliet.se
dnr Fi2016/02568/K

Remissvar Regional indelning - tre nya län (SOU 2016:48)

Detta remissvar kommer att fokusera på det föreslagna Norrlands län där vi har flera synpunkter som vi anser bör tas i beaktande innan den nya regionala indelningen kan ske.

Övergripande ställningstaganden

Vännäs kommun ställer sig försiktigt positiva till den föreslagna indelningen i tre nya län trots de många utmaningar det innebär med ett geografiskt stort län. Av central betydelse är att de framtida länen/regionerna ska utformas så att de långsiktigt, och på ett hållbart sätt, kan leverera den service, välfärd och de funktioner som medborgarna efterfrågar.

Vi instämmer i det föreslagna namnet Norrlands län.

Vi delar utredningens förslag om att länsstyrelsens verksamhet bör bedrivas vid flera verksamhetsorter i varje län, utöver vid residensstaden. Särskilt viktigt blir detta i Norrlands län på grund av dess area.

Vännäs kommun lämnar inget förslag på residensstad men anser att det är viktigt att hela det föreslagna länet utvecklas och att residensstaden antingen kan vara en av redan befintliga eller en ny stad. Centralisering av olika myndigheter får inte ske till en enskild stad inom länet.

Det föreslagna länet innehåller Härjedalens kommun, men utredningen menar att frågan om dess tillhörighet ännu inte är utredd (utifrån att kommunen meddelat att de vill tillhöra Svealands län). Vi anser att den frågan måste få prioritet om ändringen ska träda i kraft 1 januari 2018. För att kunna planera för ett förändrat län måste vi snarast få besked om vilka delar som kommer att ingå i detta län.

Vi tar inte ställning till vilka län som ska ingå i respektive nya län, men anser att hela Sverige ska omfattas av denna nya regionindelning. För att regionerna ska få legitimitet hos befolkningen krävs det att liknande förutsättningar råder för alla län.

Synpunkter på utredningen

Vännäs kommun anser att utredningen hade behövt kompletterats med vilka negativa effekter en sammanslagning till nya län kommer att kunna generera. Även om fördelarna skulle överväga nackdelarna är det viktigt att diskutera reella konsekvenser. Utredningen tar inte upp dessa aspekter.

Utredningen menar att en sammanslagning av de fyra nordligaste länen per automatik ger mer jämlika förutsättningar att ta ansvar för hälso- och sjukvård, då befolkningsunderlaget ökar. Utredningen har inte på ett tillräckligt sätt bemött problematiken som storleken, med mer än halva Sveriges yta, innebär utan enbart fokuserat på folkmängd. Norrlands län kommer trots sammanslagningen ha den minsta folkmängden i de föreslagna regionerna. Utredningen menar att avvägningar har gjorts avseende resursstyrka i befolkningsmängd och geografisk storlek, men redogör inte för dessa avvägningar på ett konkret sätt och hur utmaningarna med geografiskt stora enheter ska lösas.

Många av de strukturella problem som finns inom norrlandslänet idag har stor grund i att länet är glest befolkade. Länet har en relativt tätbefolkad kustremsa, glesbefolkat inland och stora fjällområden med de särskilda utmaningar som det medför. Dessa förutsättningar kommer inte att ändras enbart genom en sammanslagning. I utredningen pekas bland annat på att sammanslagning innebär mer effektiv vård då sjukhus kan samordna sina resurser, till exempel genom lokalinvesteringar i färre sjukhus. Oavsett sammanslagning eller inte kvarstår de geografiska avstånden. Vännäs kommun är orolig att detta kommer att leda till stora negativa konsekvenser för det föreslagna Norrlands län.

I en tidigare utredning av ansvarskommittén, anges det att riktlinjerna bland annat innehöll följande: *målet för politiken måste därför vara att välfärden, i form av goda levnadsvillkor och en fungerande service med likvärdig kvalitet, säkras i hela landet.* Ansvarskommittén bedömde att de nya regionerna bör, i folkmängd, vara mer jämstora än idag, men, de framförde även att det var viktigt att avstånden inte omöjliggör tillgänglighet och en gemensam utvecklingsagenda.

I utredningen Regional indelning – tre nya län tas inte samma hänsyn till de geografiska avstånden. Istället påpekas på flera ställen hur

resurseffektivt det är med ett gemensamt län, vilket kan exemplifieras med följande citat: *Inom större landsting är förutsättningarna bättre att skapa tillräckligt stora och hållbara enheter som bättre kan hantera geografiska och socioekonomiska enheter.* Vännäs kommun menar att alltför liten hänsyn tas till de geografiska aspekterna. Vi är medvetna om att det per capita finns fler sjukhus i regionen än i mer tätbefolkade områden, men samtidigt, om direktiven som ansvarskommittén skulle följa fortfarande ska vara giltiga, fungerande service med likvärdiga villkor, är det inte rimligt att ha välfärd som sjukhus baserad enbart på invånarantal. Större vikt och mer resurser från centralt håll måste därför tillkomma på grund av geografiska förutsättningar för att invånarna ska ha rätt till likvärdig service.

Skatteutjämningsystem

Glesbygdskomponenten i skatteutjämningsystemet behöver uppdateras för att Norrlands län ska kunna få samma möjligheter som övriga län att ge invånarna tillgång till den likvärdiga service som utredningen menar är grunden till regionindelningen. Utredningen föreslår att detta inte ska ske.

Angående utjämning för kollektivtrafik premieras arbetspendling över kommungräns vilket innebär en nackdel för geografiskt stora kommuner, där tio mils pendling kan innebära att invånaren fortfarande är i samma kommun. Detta bör ses över för att det nya länet ska ha bättre möjligheter till kollektivtrafik inom hela länet.

Ökad planeringsmakt

Utredningen använder större regioner som ett argument för en ökad planeringsmakt och bättre förhandlingsposition i nationella prioriteringsdiskussioner. Vännäs kommun anser att planerings- och beslutsmakt i större utsträckning ska överföras från staten till regionen utöver vad utredningen föreslår vid en regionbildning. Utredningen menar vidare att en samlad region har en *"god lokal och regional kännedom"*. Utredningen missar därmed återigen att ytan som det föreslagna Norrlands län kommer att täcka inte förenklar en kännedomen jämfört med dagens län. Istället kommer det att kunna bli konflikter inom regionen vilka projekt, till exempel infrastruktursatsningar, som regionen ska ansöka om.

Regional obalans

Utredningen menar i inledningen av kapitel sju att *"ett flertal utredningar har pekat på... att vi också har en kraftig regional obalans i Sverige."* Vännäs kommun befarar att denna obalans inte kommer att upphöra bara för att fyra län slås samman i en region. Som tidigare nämnts är samtliga län glesbefolkade med en skev utbredning av befolkningen där merparten av invånarna bor längs med kustremsan, samt i ett kluster runt Östersund. Övriga delar av

den föreslagna regionen är glest befolkat med stora geografiska avstånd. Denna obalans kommer troligen att kvarstå även efter regionbildningen vilket skapar obalans inom regionen, men även gentemot andra regioner då befolkningstätheten kraftigt understiger övriga regioners täthet. Befolkningstätheten i Norrlands län enligt utredningens förslag skulle bli 4 inv/km². I Sverige som helhet är befolkningstätheten 24,2 inv/km² och i Sverige bortsett från Norrlands län är tätheten 48,5 inv/km².

Näringsliv och arbetsmarknad

Utredningen diskuterar vidare att näringslivet i regionen är beroende av lokala och regionala förutsättningar som bland annat tillgång till rätt arbetskraft och fungerande infrastruktur. Vännäs kommun delar denna uppfattning men menar att den statliga infrastrukturen i det föreslagna Norrlands län är kraftigt eftersatt. Mellan de två nuvarande residensstäderna Luleå och Östersund är det mer än 60 mil, med en bilresa på över 8 timmar. Järnvägen är på många håll undermålig och den snabbaste resan tar omkring 10 timmar enkel väg. Flygförbindelserna är få. För en få en fungerande region med alla fördelar som utredningen pekar på måste det bli möjligt för invånarna att kunna ta sig mellan olika delar i regionen med en rimlig färdtid. Regionens befolkningsunderlag är inte tillräckligt stort för att detta ska kunna ske godtagbart på ett rent kommersiellt sätt och därför måste staten och statliga myndigheter i mycket större utsträckning möjliggöra en fungerande region. Eftersatt infrastruktur i fyra län blir inte automatiskt bättre för att det blir ett län.

Samhällsservice

Utredningen fastslår att ”den grundläggande samhällsservicen ska vara likvärdig och inte bero på var i landet man bor”. Det förklaras dock aldrig vad detta innebär och hur det ska uppnås.

Norrlands län kommer att angränsa till både Norge och Finland, och för många invånare blir det mycket kortare avstånd till sjukvård i dessa länder än till det egna länets sjukhus. Utredningen menar att det är viktigt att utveckla och stärka befintliga samarbeten i det arktiska Skandinavien. Vännäs kommun delar denna uppfattning.

Ekonomi

Ekonomi i de olika landstingen ser olika ut, där tre av landstingen i det föreslagna Norrlands län har stora budgetunderskott. Utredningen bedömer det inte för troligt att dessa underskott kommer att hinna återställas innan det nya landstinget bildas och menar att det är upp till det nya fullmäktige att besluta om hur detta ska hanteras. Soliditeten både exklusive och inklusive pensionsskuld skiljer sig kraftigt åt mellan de olika länen. Vi anser att det måste tydliggöras innan ett samgående hur detta ska hanteras.

Omställningstid

Omställningstiden för att genomföra ny läns- och landstingsindelning är kort, utredningen pekar på flera frågor som ännu inte är klarlagda, till exempel Härjedalens tillhörighet. Det är många aspekter att ta hänsyn till. Som exempel kan nämnas att utredningen upprepade gånger diskuterar gemensamma administrativa system. För att dessa ska verkställas krävs omfattande arbete, till exempel nya upphandlingar och implementeringsfaser. Sådant tar tid att genomföra och det är viktigt att det inte blir förhastade beslut.

Regionalt utvecklingsansvar

Vi anser att frågan om det regionala utvecklingsansvaret bör utredas vidare. De nuvarande länen har olika inställningar i frågan och därför är det viktigt att den fortsätter utredas.

Val

Utredningen diskuterar översiktligt hur val ska hanteras med de nya länen, men uppehåller sig endast vid frågor som länsstyrelsen måste hantera innan de föreslagna länen träder i kraft den 1 januari 2018.

Vännäs kommun har inget att erinra mot att utpekade länsstyrelser ansvarar för dessa frågor under övergångsperioden.

Vi vill dock att det ska klargöras hur länsstyrelsens roll vid val ska se ut efter indelningen i nya län. Denna fråga blir aktuell i samtliga län som blir geografiskt stora men särskilt aktuella i Norrlands län. Det är viktigt att inte låsa fast sig vid att huvudsätet för länsstyrelsen i respektive län är de enda som har hand om valarbetet, till exempel sluträkning av röster utan detta måste kunna ske från olika platser, utifrån de geografiska förutsättningarna. Vi vill att det ska tydliggöras om varje länsstyrelse själv fattar beslut eller om den centrala valmyndigheten, eller annan myndighet, gör detta.

Vännäs kommun ser inte heller varför de valkretsarna vid Riksdagsval nödvändigtvis ska kvarstå vid de gamla länsgränserna som utredningen föreslår. Utredningen redogör inte för sina ställningstagande i denna fråga utan bedömer kort bara att valkretsarna inte bör ändras. Alternativ för att till exempel skapa jämstora valkretsar, eller valkretsar utifrån andra geografiska parametrar som till exempel kustområden och fjällområden bör tittas på. Vi anser även att namnen på valkretsarna, med väderstrecksbeskrivningar, kan leda till missstolkningar och önskar att utredningen ser över om det finns andra alternativ att benämna valkretsarna. Ofta har även landstinget delat in sina valkretsar i

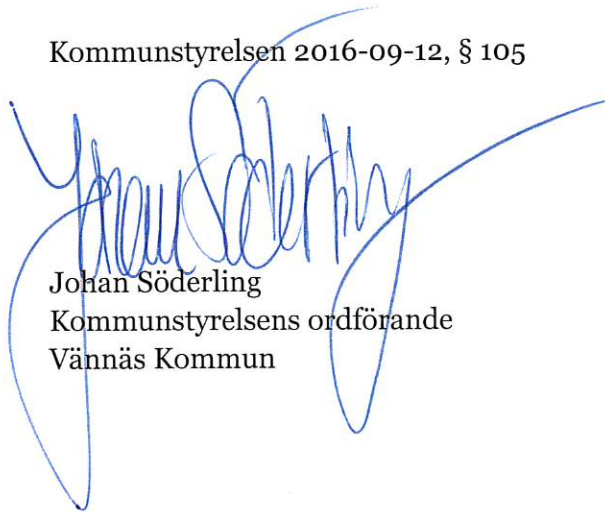

väderstreck vilket skulle kunna ge valkretsen namnet Norrlands läns landsting sydöstra-norra för att ge ett exempel. Detta är inte tydligt för medborgaren.

Sammanfattning

Som sammanfattning på remissvaret vill Vännäs kommun försiktigt instämma i regionindelningen och det föreslagna Norrlands län (vare sig med eller utan Härjedalens kommun) men anser att länet behöver förbättrade förutsättningar för att invånarna ska få tillgång till likvärdig service. Vännäs kommun tar inte ställning till när det nya länet bör införas men anser att ärendet inte ska hastas fram innan alla frågor är utredda.

Kommunstyrelsen 2016-09-12, § 105

Johan Söderling
Kommunstyrelsens ordförande
Vännäs Kommun